

M A G Y A R K U R I R

Bécsből, Kedden, Augustus' 14-dikén 1821.

Oláh Ország.

Herczeg Ypsilanti Sándor illy Proklamációt intézett a' vezérlése alatt volt sergekhez az utolsó szerencsétlen csatázás után, melyről annak idejében irtunk volt: —

„Katonák! — de nem! — nem mocsokolom-meg ezen Szent, ezen becsületes nevezetet, az által, hogy azt személyetekre ruházam — Gyáva nép-csoportok! A' ti árulásaitok a' ti spionkodásaitok engem' arra kényszerítenek, hogy benneteket elbocsássalak. Ezen-túl minden öszszecsatolódás' kötele ketté van köztem és közte-tek vágattatva. Mélyen benyomattatva fogom szívemben hordozni azt, hogy vezérlőtök voltam! Esküvésteket megszegtétek, Istentekkel 's hazátokkal együtt engemet is azon szempillantatban árultatok-el, melyben vagy győzedelmeskedni vagy dicsősségesen meghalni reménlettem vala. Elbocsátlak tehát benneteket! Siessetek a' Törökökhöz; a' ti, hozzátok egyedül méltó gondolkozású barátaitokhoz! Bujjatok ki az erdőkből, jöjjetek-le a' hegyekről, a' ti gyávaságtok' menedékhelyeiről, 's a' Törökökhöz futván csókoljátok kezeiket, a' mellyekről Religióknak az emberiséggel ellenkező módon meggyilkoltatott fejének, Pátriárkháinknak, Püspökeinknek, 's számtalan más ártatlan atyátokfiainak szent vére lecsepeg! Igen is, siessetek hozzájok futni, 's vásároljátok-meg szolgálókat életeteknek letétele által, 's feleségeitek' és gyermekeitek' becsületének feláldozásával. —

„Ti pedig, a' Szent Seregbéli valóságos Hellénusoknak boldogult lelkeik! a' kik árulás miatt, mint hazátok' boldogságáért való áldozatok, úgy hullottatok-el, fogadjátok-el töllem hazátokfiainak köszönetét. Még csak kevés idő fog eltelni addig, míg a' ti neveiteknek örökkévalóvá tétetődése végett oszlop fog emeltetni. Lángoló vonásokkal vagynak mind azoknak a' barátainnak neveik szívembe bemettzelve, a' kik erántam egész végig hűséget 's egyenes indulatot bizonyítottak. Lelkemnek egyedülvaló élesztő itala mindenkor a' reájok való megemlékezés fog lenni. Kaminár Sávát pedig, 's emő Szökevényeket 's a' közönséges megszállásnak 's a' zászló mellől való elpártolásnak Okozójit, Duca Constantinót, Basilio Barlát, a' Fanárbéli Manós Györgyöt, ugyancsak a' Fanárbéli Szózó Gergelyt, 's a' semmirekellő Skuffó Miklóst, által adom az emberek' gyűlölésének, a' törvények' boszszúállásának, 's tulajdon hazájokfijai' átkának. —

„Caravia Basiliust is megfosztom, engedetlenségéért 's illetlen magaviseléséért, azon rángtól, mellyel ő az én fegyveres társaim közt birt. —

„Költ Rimnikben, 1821-dikben Jun. 8-dik napján. —“

„Ypsilanti Sándor.

Nagy Britannia.

▲'koronázási ebédkezésre megfőztek,

)(

megsütöttek, 's elköltöttek, Julius' 19-dikén 7442 font marhahúst, 7138 font borjúhúst, 20,474 font herbécsúst, 7 bárányczimert, 25 bárányczombot, 160 báránymejlikrát, 389 ökörlábot, 400 borjúlábot, 250 font vadhús-szalonnát, 160 ludat, 720 kappant, 2130 tyukot, 1730 font háziszalonnát, egyéb 550 font zsiradékot, 912 font vaját, 8400 tojást. A' Confektek és egyéb süteményekbe kivántató holmik nincsenek ideszámlálva — (Igy bizonyosan lehet igaz, hogy ezen asztaloknál csak hideg eledelek találtattak volna.) — A' nagy meleg miatt sok fő aszszonyságok elájultak a' szálában; így járt a' többek között Esterházy Herczegné is, az Austriai Nagykövetné.

Portugallia és Brasilia.

A' mi pontos tudósításaink, így szoll Londonban a' Ministeri Kurir, mellyeket Portugalliából a' dolgok' állapotjának változásairól vettünk, nagyon méltók a' valódi figyelmetességgel való megfontoltasásra. Azon revolúziós Tisztviselői Karnak, melyet ott a' Cortesek' nevezetével illetnek, minden titkolódás nélkül való intézetei olyanok, 's a' Királynak félelmes engedelmissége, olly dolgok, hogy valóban ahoz kell készeknek tartani magunkat, hogy valóban meg kelletik érnünk, hogy ezen Fejedelemtől az ő Felséges rangja eránt tartozó közöséges tisztelet-tételi bizonyságok is meg fognak tagadtatni, a' melly a' republikai durvaság' barátjainak nagy mértékben kedves dolog lehet. Nem kevesebb mértékben kedvetlenek az emberiség' barátjainak azon tudósítások is, a' mellyeket Spanyol Országból veszünk. Hetedik Ferninandus félbeszakadás nélkül küszködik még most is azon fahzió ellen, melly ötet a' Királyi Hatalomnak már felé-

től megfosztotta, 's az ő ellenkezőji minden öszszecsapás' alkalmatosságával többtöbb nyereséggel térnek vissza a' csatából. Mind ezeknek kimenetele sokkal nyilvánoságosabban fekszik szemünk előtt, hogy sem megcsalhatnók magunkat eránta.

* * *

A' Brasiliában Rio-de-Janeiróban a' Királynak onnét lett eltávozása előtt eléfordúlt lármás történetekről illy környürlálásos tudósításokat közlenek az Ujságlevelek, olly megjegyzéssel, hogy talám ezen történetek is siettették az ő Felsége onnét lett elevezését: —“

„A' Rio-de-Janeirói Kommandáns azal vádoltatván, hogy a' katona sergek által valamelly Politikai változást akarna kieszközleni, 's e' végre a' katonaságot a' következett Nagyhéti inneplések' alkalmazatosságával Connel nevű Generálmájornak halottitiszteleti színe alatt öszszegyűteni akarná: erre nézve a' Kommandirozó Generális az eránta támodott gyanunak eltávoztathatása végett, ezen innepi pompák' tartatását tovább halasztotta. A' következett napon azt hirlelték el a' rossz indulatú emberek, hogy a' fegyveres sergek között nem uralkodnék jó gondolkodás a' Királyra 's a' köz ügyre nézve; a' Generálistehát, hogy az efféle mesterkedésekből következhető minden féle rosszaknak elejét vehesse, a' tiszteket a' Szent János' templomába mind öszszehivatta, 's minekutána ott előttük kihirdette, 's kinyilatkoztatta volna, hogy mind azok, kik a' Constitúzió által elejikke szabattott útról eltérnek, kötelességeikkel ellenkező úton indulnak el, azt kivánta tőlök, hogy a' következő esküvést tegyék le, 's ezt legelőbb is maga letette: „Mi esküszünk 's legszentebb katonai szavunk által megígérjük, hogy Fejedelmünk eránt szeretettel és

„engedelmességgel, 's nemzeti Képvise-
 „lőink eránt bizakodással viseltetünk.“ —
 Ezen egész napon, úgyint Aprilis' 20-
 dikán, semmi egyéb katonai parancsolatot
 nem adott-ki a' Kommandáns, csak azt úji-
 totta-meg, a' mellyet még Márczius' 19-
 dikén adott volt ki, 's a' melynek a' volt
 foglalata, hogy a' katonák az estvéli dob-
 szó után szállásaikról ki ne mennyenek,
 's strázsa csoportjaikat, a' közönséges csen-
 dességnek fenntartatása végett kettöztes-
 sék. Azonközben a' Válosztó emberek a'
 Képviseleknek kiválosztására ugyan ezen
 napon a' Kereskedők' piaczára kigyüle-
 keztek. A' rend' barátjai csendességgel
 várták az ő munkájok' resultatumát, míg
 azalatt a' közönséges ügy' ellenségei erő-
 szakos és hebehurgya eszközöket főztek
 elméjekben; lázzasztó beszédek 's dohogó
 kiáltozás foglalták-el a' csendesség' és hi-
 deg vérűség' helyét. A' szabadság' oltal-
 mazó bástyájin a' fejtelenség' lázzasztó
 szava foglalt helyet. A' Válosztók' gyü-
 lése még azon estve két embert küldött,
 a' néptől ösztönöztetvén, a' Generális' szál-
 lására, azt kérdeztetvén, hogy a' fegy-
 veres sergek 's megnevezve a' 11-dik Ba-
 talion mi czélzással állittattak-ki fegyvere-
 sen — a' melly kérdésre a' szolgálaton
 lévő Adjutáns, a' Generális nem lévén
 szellásán, olly feleletet adott: hogy ezen
 dologról semmit se' tud, ez eránt semmi
 parancsolatok kiadva nincsenek, és hogy
 ő maga haladék nélkül a' dolognak meg-
 vizsgálására fog menni. A' Kövétel addig
 a' Generális' szállásán maradván, az Adj-
 jutáns olly váloszszal érkezett vissza hoz-
 zálok, hogy a' nevezett Batalion még csak
 felkészülve sincsen. Az alatt a' második
 követtség is megérkezett vala a' Válosztó
 gyűléstől, 's már ekkor a' Kommandáns
 is szállásán lévén, ez azonnal a' gyűlésbe
 vette útját, a' hol Duprat Lajos nevű

polgár ötet megszollitván azt kérdezte a'
 nép' nevében nagyon megbántó sza-
 vakkal tölle, hogy hát micsoda rendelése-
 ket adott ezen napra nézve a' katonák' ele-
 jébe? A' Generális, a' ki csak a' közönség'
 javát forgatta szemei előtt, szokott meg-
 határozással felelt a' kérdezősködő ember-
 nek, a' mellyel a' nép meg nem eléged-
 vén, azt kívánta tölle, hogy azonnal küld-
 jön olly parancsolatot a' kikötőhelynek
 minden bástyakommandánsaihoz, hogy
 semmi féle, sem honnyi sem idegen, és
 sem kereskedő sem hadi hajóknak meg ne
 engedjek a' tengerre való kivezést. Ezt
 a' Generális nem tellyesitvén, azt kíván-
 ta, hogy adják irásban erőszakos kíván-
 ságoknak minéműségét, hogy azt, mint
 ezen erőszakoskodásnak bizonyosságát a'
 Királyhoz küldhesse, kinek ő, mint Gene-
 rális, csak egyedül tartozik engedelmes-
 kedni. —

„Azután a' lázzasztók' ingerlésére egy
 olly esküvésnek készítéséhez fogott a' Vá-
 losztók' gyűlése, a' melynek ereje szerint
 arra kellett volna elkötelezni magát a' Ki-
 rálynak, hogy addig, míg a' Cortesek Lis-
 bouában a' Constitútziót megkésztienék,
 elfogadja a' Spanyol Constitútziót
 — 's azonnal egy Deputatzió is nevezte-
 tett-ki, hogy ezen esküvést még ezen est-
 ve a' Királyhoz vigye. A' Király még e-
 zen estve illy Végzést adott-ki ezen eskü-
 vésre nézve: —“

„Meggondolván azon esküvésnek fog-
 „lalatját, mellyet a' Rio-de-Janeirói Dis-
 „triktusbéli Válosztó emberek' gyűlése, a'
 „népnek sürgetésére nézve, a' Spanyol
 „Constitútzió eránt letett, 's a' melly né-
 „kem is előmbe tétetett olly kívánsággal,
 „hogy az, ezen Dekretumnak kiadattatásá-
 „tól fogva a' Lisbonai Cortesek által készít-
 „tendő Constitútziónak megkésztüléséig, a'
 „melyre tudaiillik mi már egész Udva-
)(*

„runkal együtt megesküdünk, nállunk is
 „a' Spanyol Constitúzió követessék: jó-
 „nak találok megparancsolni, hogy ezen
 „Constitúzió mátol fogvást Brasiliában is
 „egy betüig megtartattassék és követessék,
 „mind addig, valameddig a' Lisbonában
 „lévő Cortesi gyülés által tanácskozás alá
 „vétetődött Constitúzió tellyes tökéletes-
 „ségre nem vitettetik.“

„A' Királynak ezen nagy engedősé-
 ge se' csendesítette-le a' felhevült indúla-
 tokat; a' választás' munkája nagy rendet-
 lenséggel folytattatott; melyre nézve a'
 Kommandáns a' gyülésbe ismét vissza-
 menván, annak Elölülőjét magához szol-
 lította, 's jóvalta néki a' Király' nevében,
 hogy az indulatok' nagy felhevülését te-
 kintvén, 's hogy a' nagyobb elvetemedé-
 seket meg lehessen előzni, jó leszen az
 ülést más napra által tenni. Erre a' nép
 azt kezdte kiáltozni, hogy ő bizonyjal
 tudja, hogy a' 15-dik Batalion felfegyver-
 kezeve a' Roscio' piacznál áll, melyre a' Ge-
 nerális úgy felelt, hogy ő ebből semmit
 se' tud, de el-megy' oda, hogy tulajdon
 szemeivel meglássa miben légyen a' dolog,
 's hogy a' Király' további rendelkezéseit meg-
 hallja. A' Király' rendelkezései, mellyeket
 ekkor a' Generálisnak elejébe adott, annyis-
 ban állottak: Hogy maga mellé fegyveres
 erőt vévén, 's azon piacznál, hol a' Vá-
 losztó emberek öszszegyülekezve vagynak,
 megjelenvén, ezeknek adja tudtokra, hogy
 az ő gyüléssek bezárattatott, és hogy ő a'
 támodásnak minden fejeit 's a' katonák
 között azokat, kik az elejébe adatott pa-
 rancsolattal nem gondolván ezen gyülés-
 ben megjelentek, elfogatja. —

„Minekutánna a' Generális ezen nyi-
 latkoztatás után a' katonákat két piaczon
 sorba állította volna, olly hír érkezett hoz-
 zá, hogy a' Gyülést ugyan a' Válosztó
 Emberek elbontották, hanem a' szálában

csakugyan emberek maradtak: melyre néz-
 ve a' 8-dik Vadász Bataliont maga mellé
 vette 's az uczát, hogy senki el-ne szalad-
 hasson, strázsa csoportokkal megrakta. Azon-
 ban történvén, hogy egy Vadász, ki a'
 piaczrarúgó ucza' végén strázsalt, néhány
 emberek által, kik a' piaczon állongottak,
 hegyes török által megölettetett, ennek
 pajtásai azt, ki a' gyilkosságot elkövette,
 de parancsolat nélkül, megtámodták 's meg-
 ölték, a' melly közben egy pistolylövés
 is esett, de szerencsére semmi sérelmet
 nem okozott. A' Batalion azonközben pa-
 rancsolatot kapván az eltávozásra, meg-
 indúlt, hanem éppen akkor a' katonák
 egy Válosztó polgárt megszemlélvén 's lát-
 ván, hogy a' szála' ajtaját bezárja, 's már
 most őket a' tisztjeik se' tartóztathatván,
 tüzet adtak, 's valami 40 lövést tettek, 's
 kardjaikkal is sok embert megsebessitettek.
 Hogy ezen egész láрма előrevaló czélzás-
 sal és elintézéssel történt, ki tettik azon
 kérelemből, mellyel a' Spanyol Constitú-
 zió a' Királytól kívántatott, valamint szin-
 tén abból is, hogy a' széllyel futott embe-
 rek sok fegyvert hagytak hátra magok
 után, mellyeket a' katonaság az ő elfutás-
 sok után öszszeszedett. —

Ezen történet után egy újabb Dekre-
 tomot adott-ki a' Király, 's ebben egyene-
 sen megmásolta azt, a' mit feljebb felho-
 zott Dekretumban a' Spanyol Constitúzióra
 nézve kiadott volt. Ezen újabb Dekretum-
 nak, a' melly Aprilis' 21-dikén reggel és
 délben közönségesen felolvastatott, e' volt
 a' foglalata: „Minthogy nekem tegnap e-
 „zen Egyház' Válosztó gyülésének Depu-
 „tatiója egy kérelmet adott előmbe, a'
 „melyről a' mondatott, hogy a' néptől jö-
 „ne, 's a' melyben az erőssitetett, hogy
 „az én' és a' nép' jóvunk kívánná, azt,
 „hogy az én' Brasiliai Országomban a' Spa-
 „nyol Coustitúzió uralkodjék, nekem tet-

„tett vala meghatározni, hogy ezen Con-
stitúció vétetődjék-be addig, míg ide az
a' Constitúció megérkezhetne, mellyet
az én nagyon nemes és hűséges váro-
somban Lisbonában a' Cortesek készíteni
fognak; hanem minthogy ma úgy esett
értésemre, hogy az előmbe adatott kíván-
ság csak azon rossz indulatú emberek' mun-
kája volna, a' kik csak fejetlenséget ohaj-
tanak; és minthogy más felől azt is lá-
tom, hogy az én népem azon esküvéshez
hűséges marad, mellyet én és ő, Febr.
36-ik napján a' Roscio piacznán letettünk,
a' mellyért is én ő hozzá nagyon hálada-
tos vagyok: mind ezekre nékem minde-
neket, a' mik tegnap tisztiképpen történ-
tek, ma, semmitérőknek nyilatkoztatni
tettük; 's kinyilatkoztatom, hogy a' Pro-
visoriai Országlószék, a' melly itt, a' Por-
tugalliai Constitúciónak megérkezéséig
fenn fog állani, a' leszen, mellyet én a-
zon Dekretomban kifejeztem, a' melynek
mai napon lejendő kihirdettetését meg-
parancsoltam, 's a' melynek végrehajta-
tását, a' Portugalliai Constitúciónak meg-
érkezéséig, a' fíjamra, a' Koronaörökös
Princzre biztam.“

Itt következik továbbá ezen környül-
állásos tudósításban a' Királynak azon De-
kretoma, 5 cikkellyekben,* melly által az
Országlást Brasiliában Provisoriai módon
a' Koronaörökösre, 's ennek halála tör-
ténvén, a' Koronaörökösre bizta (*), 's
mind ezek után illy sorokon végződik a'
tudósítás: — „Eddig terjednek azon tu-
dósítások, mellyeket Lisbonában és An-
gliában a' Rio-de-Janeirói történetekről
vettek — de nagyon elfogódott szívvel 's
nem minden félelem nélkül várták az újabb
's több szerencsétlenségekkel viselős törté-
netekről szollható leveleket is, ezen, részint
a' Királynak eljövetele részint a' világ' két
felgollyobisain uralkodó revolúziós moz-

gások miatt illy nagyon felérzékenyült fő-
városból, 's Brasiliának egyéb részeiről is.“

Török Birodalom.

A' Konstanczinápolyból Jul. 25-dikén
indult tudósítások szerint úgy tartathatik a'
Moldvai és Oláh Országi revolúzió, mint
ha egészen elvégződött volna: hanem
Candia szigetén fordultak ismét nagyon
fontos támadások elé.— A' Török hajós sereg
Julius' 13-dikán a' Dardanellákat ismét el-
hogyván, evezését Sámoss felé vette, mely-
nek lakosai a' Skala-nuovabéliekkel egyet-
értőleg, kifüggesztették a' revolúziós zász-
lókat. Kivezése után a' Chiosi öklökben
látták ezen hajós sereget. — A' Moréai fél-
szigeten most is előbbeni állapotjokban
vagnak a' revolúziós környülállások. —
Konstanczinápolyban azolta, hogy a' Csá-
szár egy megintő Fermant (**), adott ki,
folytában meglehetősen csendesség uralkodik.
Az idegen Udvaroknak itt lévő Követeik
naponként Conferenciákat tartanak a'
Reis-Effendivel — 's Julius' 17-dikétől fog-
va, midőn Odessából egy pöstahajó meg-
érkezett, az Orosz Követség 's a' Diván
közt is gyakori öszszegyülekzések esnek,
mellyeknek resultatumát nagy kívánsággal
várja a' nép.

Spanyol Ország.

Az Országlószék minden Politikai vagy
Polgári Kormányozókhoz parancsolatot
küldött, hogy a' Világiakká tétetett Barát-
klastromokat, Universitásokká, Collegiu-
mökká, Oskolákká, 's egyéb jó tételi in-
tézetekké tegyék. — Egy kisedő könyv,
melly mostanság jött világ' elejébe, nagyon
meglepte az Olvasók' figyelmét, azért a'
többek közt, hogy azt jóvállja az író a'
Portugallusoknak, hogy mindent ellenke-
zőleg tegyenek azzal, a' mit a' Spanyolok
tesznek. A' könyv czime ezi: „A' Por-
tugallusokhoz intéztetett ta-
nácslások.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

BEREGHI INNEP.

Mint történhetett az, hogy Ungvár Vármegyei Fő-Ispán, Szent-István Rendebeli Keresztes Vitéz, Cs. Kir. Kamarás Méltós. Nagy-Lónyai 's Vásáros-Neményi LÓNYAI GÁBOR Úrnak Ő Nagyságának Beregh Vármegyei Administratorságába való belépését, melly Beregszázon ezen eszt. Május' 23dikán a' legnagyobb pompával ment véghez, Újságleveleink által a' Hazával senki nem közlőtte, alig tudnánk érteni, ha azt nem gondolhatnánk, hogy a' Vendégek ezt a' Beregiektől reménylették, a' Bereghiek pedig szerénységből a' Vendégeknek hagyták. Amazoknak reménységeket igazságosnak, ezeknek szerénységeket szépnek is valljuk: de megtörténvén a' csorba, 's mind azoknak rövidségekkel, a' kik ezen fényes innepnek tanúji nem lehettek; annál illőbbnek látjuk elhíresztelni, mivel ez nekünk alkalmatosságot ad figyelmesekké tenni a' távollakókat is azon Beszédekre, mellyek nyomtatásban a' Pataki Ref. Collégium' Typographiájában 23 lapon negyedréiben kiadattak. Azokat, mint haladásunknak csalhatatlan jelét, nem lehet álmélkodó örömnélkül olvasni.

Az első hat lapon áll az a' Deák Beszéd, mellyel Bereghy Fő Esperest Fő-Tisztel. Laurencsik Kereszthely Úr a' Fő-Ispáni Helytartót a' Megye' Kiküldöttjeivel a' határon elfogadta. Második az, mellyel a' Megye' második Al-Ispánja Mélt. Báró Prényi Zsigmond Úr a' Gyűlést az Innep' napján felnyitotta, magyar nyelven, mint mind azok a' mellyek azt követik. Harmadik a' Fő-Notárius Tek. Komlósy László Úré, a' megnevezett Báró Al-Ispán Úrhoz, ki ezen Megyét három eszt.

olta Fő-Ispáni Helytartó 's Első Al-Ispán nélkül kormányozta. Az Országszerte ismeretes nagy férjfiu itt teljes mértékben vette nagy érdameinek legszebb jutalmát, 's a' Thrasybulus' két olajágból font koszorúja lelkesen van előhozva; boldog a' ki így díszíttethetik 's illy férjfiutól dicséretik! Negyedik Beszéd az, mellyel a' Fő-Ispán, a' maga Helytartói székébe ülven, a' Megye' kormányát átalvette. Ötödik a' Fő-Notáriusé, 's hatodik az Al-Ispáné, amaz 6, ez 5 lapra, mellyek nekik olajkoszorúkat érdemlettek. Az elsőből közöljük e' sorokat, tudván, hogy ezek a' lelkes Olvasóknál kedvesebbek lesznek, mint ha az innep' fényességét festenénk.

„Az igazán a' boldog tartomány, és az a' szerencsés nép, melly a' maga fő kormányozójának béhelyheztesítését 's hivatala' elkezdését víg kiáltások közt fogadhatja. Akkor midőn ennek örül, és addig, míg így örül, a' maga polgári lételének is örül.“

„Nagyságod örökösíti nagy nemzettségében azon fényt, mellyel az hajdan is ragyogott. Hetedik Nagyságod abban, a' ki Fő-Ispáni székben ül. Már a' XII. és XIII. századokban Lónyai Jónás, Vincze, Kozma, Fő-Ispánok voltak. Pál Zemplényi Fő-Ispán követte őket. Albert Fő-Ispáni méltósága mellett, Karán-Sebesi Bán is volt; de legközelebb Zsigmond, kivel Nsgod a' dicsőség és érdem mezején egyarányú lépésekkel fut. Az elsőben Krasznának, mint Nsgod Ungnak, majd ismét Bereghnek, a' maga honjának lett Fő-Ispánja; 's ez a' Zsigmond volt az a' ki Ország' Nádor-Ispánjának is candidáltatott. Nem említem Lónyai Jánost, Pétert, Istvánt, Kállói, Tokaji, Dévai Ezeredes Kapitányokat; Daróczi Ferencz Camerae-Prae-

esnek és Bereghi Fő-Ispánnak valamint birtokaira, úgy fő rendű hivatalaira nézve is Nsgod méltó Unokája.“ (Mi ide tessük, hogy Lónyai, talán András, Várad-i Püspök volt, és hogy a' Lónyai háznak egygyik leánya, Anna, Kemény János Erdélyi Fejedelemnek hitvese vala.)

Az új Kormányozó, 's a' lelkes Al-Ispán 's lelkes Fő-Notárius Beszédeiből mind kiírni, a' mi a' kiírást érdemlené, tiltja a' hely. Nekünk elég, gondosabb Gyűjtőinket figyelemre ébreszthetni, hogy ezen szép Beszédekert szerezzék-meg, 's tegyék félre Maradékjaiknak. Boldog Megye, mellynek Tisztviselői lelkeiket tudományok által nemesítik, 's ez által is a' Nemzeti Cultúrát emelik!

* * *

Erdélyből N. Enyedről Jul. 25-dikén 1821.

A' szép tettek mentől ritkábbak, serkentésül a' köz esmértetésre annál érdemesebbek. A' tudományok előmozdítását eszközölni; a' földmivelő szegény alattvalókon könnyíteni; a' kitétetett idegen ártatlant, mint tulajdont, úgy venni gondviselés alá, nemes érzésű lelkeknek szép művei.

Illyen szép tettek levének nyilvánosságok e' folyó 1821-dik esztendő Sz. Jakab Hava 13-dikán, T. N. A. Fejér Vármegyében Koslárd nevű helységben egy testamentum felbontásával. Ott e' folyó esztendő Boldog Aszszony Hava 30-dik napján, a' köz jó eránt buzgó emberiség érzéssel tellyes b. e. M. C s e s z v e i Méltóságos Miske József Ur hirtelen elhagyta e' halandóságot: de a' földön is halhatatlanságot nyert, szép lelkű Özvegye Méltóságos Fronius Károlina egygyezésével is megerősített, utolsó rendelése. A' midőn

1) A' N. Enyeden virágzó Ref. Nemes Collegiumnak 10,000 az az tíz ezer

német forintokból álló tőke-pénz adatott által olly intézettel, hogy annak Fő Méltóságú és Tiseteletes előjárói, azzal a' szükséges könyveknek bővítésére, a' hasznos munkáknak kinyomtathatására, mentől előbb egy könyvnyomtató műhelyt állítsanak fel; interesséből a' tőke-pénznek minden esztendőben, ugyan az említett Fő Oskolában négy szegényebb sorsú nemes ifjak, a' kik erkölcsi szép tulajdonságaikkal tanulásbeli előmenetekkel magokat mások felett megkülömböztetik, segítsenek-fel, és a' nagy lelkű jóltévő emlékezete fenn-tartására, a' tudományok elősegillése a' jó igyekezetűeknek serkentésével így köttessék öszve.

2) Számos szolgáló alattvalóinak, Nemes A. Fejér és Hunyad Vármegyékben, könnyítésére az végső rendelése, hogy az 12,000 az az tizenkét ezer forintokra telő, buza, törökbuza és pénzbeli segedelmeknek, mellyekkel nem tsak a' szomorú emlékezetű 1816-dik és 1817-dik esztendőben az éhel-halástól megmentődtek, hanem megkülömböztetőleg sorsok egyébként is hordozhatóvá lett, vissza fizetésire ne kényszeríttessenek, egészszen nékiek ajándékoztassanak, az emberi szeretetről bizonyító ezen rendelést a' nemes érzésű Méltóságos Özvegy is örömmel elfogadta, 's gyönyörüségét érzi végrehajtásában.

3) Gyermeketlenek lévén a' N. Méltóságos Ur, és életben lévő kegyes Özvegye, mint egy három hónapos ártatlan idegen tsetsemős leánykát, a' kit a' mult esztendő Virág Vasárnap estvéjén az udvár kapujához letéve, egy kosárba helyheztetve, szépen bépólálva, találtak a' tselédek, a' bójelentésre egész örömmel magokhoz bévitették, a' gondviseléstől nékiek rendelt gyermekhez atyai és anyai köteleességet vettek magokra, dajkát fogad-

tak, mégkereszteltették, 's mint sajátjokat úgy ápolgatták; a' talált szerencsétlen, szerentséssé lett. Számára utolsó rendelkezésében a' keresztény felebarát, szerzeményeiből 12,000, az az tizen két ezer summa pénzt, fekvő jószágot, hagyott. A' gyermeket anyai indulattal szerető Méltóságos Özvegy, azokat, a' talált leányka' boldogittására, nem csak megtartani, hanem szaporítani, ötet jól nevelni, 's ha Isten engedi annak idejében tisztességesen férjnek adni, magát kötelezte.

Áldott légyen emlékezete b. e. M. Cseszvei Méltóságos Miske Jó'sef Urnak! Ellyen az árvát nevelő Méltóságos Özvegy! a' megholttól tanuljanak élni: az élőtől a' boldogság igaz útján járni. Méltóképpen magasztalni ezen magokban szelid fényű intézeteket nem tudom. A' pislogó métseske mit is tehet, a' rogyogó napfény emelésére. Azok, a' kik jóltévő következéseit érzik, és érezni fogják, méltóképpen meghálálják...

E l e g y e s D o l g o k .

Alig végeztük-be a' fenn eléfordúlt tudósításokat 's már kaptunk valami újabbat is a' Rio-de Janeirói történetekről, a' melly szerint, fájdalom! a' feljebb leirt lárma sokkal véresebb és veszedelmesebb volt; mint előadatott. Ezen újabb tudósítással Máj. 23-dikán indult-meg a' postahajó; 's ennek ez a' foglalatja: — „Itt (Rio-de-Janeiroban) April. 22-dikére virradó éjjel szörnyű dolog történt. A' Kereskedők a' Börsén lévén 's holmi politikai dolgokról tanácskozván, nagyon heves vetekedések után meghatározott, hogy addig, míg a' Lisbonában munka alatt lévő Constitú-

zió megkészülhetne, proklamálják a' Spanyol Constitúziót. Éjfél tájban 4 Deputátusok a' Királyhoz menvén ezen határozással, ezt ö F. ge, mint feljebb megíratott, megerössítette 's Dekretumot is hirdettetett-ki felölle: hanem Don Pedro (a' Koronaörökös) a' dologban tellyességgel meg nem akart egyezni, kinyilatkoztatván, hogy a' Lisbonai Constitúciónak megérkezése előtt semmi több újítást nem kell tenni, 's annyira megboszsankodott a' történt lépésekért, hogy maga a' Kastély' kaszárnyájába menvén, a' Vadászoknak parancsolatot adott, hogy S. Christovaóhól a' városba mennyenek-be. A' katonák ezen parancsolatnak engedelmeskedtek: és reggeli 3 óra tájban, éppen Husvétvasárnapra virradólag a' Praya-dos-Mineiros nevű piacra rohanván, a' Börsének éppen a' kapujára egész tüzet adtak, 's azután oda, kardot rántván, berontottak, 's valami 40 embert megöltek 's valami 300-zat megsebesítettek. Sokak a' tengerbe ugordván oda vesztek; a' habok között 12 holt testet huztak-ki. Minekutánna mindenek elvégződtek, így szoll a' tudósító, én is megjelentem a' Börsén; irtóztató dolgot láttak szemeim; a' holt testeket ugyan már eltakarították volt onnét, hanem a' vér még folyt a' pádimentumon; az épület oszlopai mind össze voltak lövöldöztetve, 's az asztalok és székek, öszszetörtetve. Illy következései vagynak a' revolúciónak!“

B é c s .

Császár és Király ö Felsége a' Laibachi Püspököt, Fő Tisztelendő Gruber Augustin Urat, Cs. K. Titkos Tanácsossággal méltóztatott kegyelmesen megtisztelni.

Redaktor: Pánczél Dániel. Nyomtatja Nemes Hirschfeldi Stöckholzer Felix.

(Am rothen Thurm im Müller'schen Kunst-Gallerie-Gebäude Nro. 648).